

2. Format aanvraag fonds voor cultuurparticipatie 2009-2012

Gegevens aanvrager

Gemeente	Ede
Bestuurder	Wethouder E. van Milligen
Ambtelijke contactpersoon	Mevr. A.H. (Ankie) van de Kruijs
Telefoon	0318-680597
E-mail	Ankie.van.de.kruijs@ede.nl
Postadres	Postbus 9022, 6710 HK Ede

A. Sterkte / zwakte analyse

De analyse geeft in ieder geval antwoord op de volgende vragen:

- Hoe is het gesteld met cultuurparticipatie in uw gemeente of provincie in het algemeen en gelet op de landelijke doelstellingen in het bijzonder?
- Wat doet u er tot op heden aan om cultuurparticipatie te bevorderen en hoe effectief en efficiënt zijn die inspanningen (noem hierbij de ervaringen met het Actieplan in de afgelopen periode)?
- Welke kansen en bedreigingen (externe ontwikkelingen) doen zich voor of zijn te verwachten die cultuurparticipatie kunnen beïnvloeden?

Sterkte /Zwakte Analyse

Korte schets culturele infrastructuur en het culturele leven in Ede

Ede is een gemeente met een uniek en eigen karakter. In de *Nota Continu Cultuur, traditie en trend 2006-2009* omschrijven we dat als volgt: “Ede is Ede. Dat is niet een cliché, maar een bewust gekozen uitgangspunt voor het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Ede. ... Dat betekent ... dat in het cultuurbeleid van Ede de typerende kenmerken van deze gemeente zichtbaar moeten zijn.”¹

Wat zijn die typerende kenmerken dan? Ten eerste is Ede groot van omvang met 107.000 inwoners. Dit inwonersaantal maakt Ede de 25ste stad van het land. De gemeente bestaat uit een grote kern (met ongeveer 70.000 inwoners) en een aantal kleinere kernen. Veel inwoners van Ede, zeker in het buitengebied, ervaren niet dat ze wonen in een grote stad. Het tweede typische kenmerk is dat het inwoneraantal in korte tijd sterk gegroeid is. De afgelopen honderd jaar is Ede van een klein dorp met een agrarisch karakter uitgegroeid tot een 100.000+ gemeente.

¹ *Nota Continu Cultuur. Traditie en trend 2006-2009*

Ten derde heeft Ede een rijkdom aan cultureel erfgoed. In Ede staan in de kern en in het buitengebied ontelbaar veel monumenten en bijzondere gebouwen. In Ede zijn ook veel musea te vinden. Het Kröller Müller Museum is rijks gesubsidieerd en vier musea worden door de gemeente gesubsidieerd: het Historisch Museum Ede, het Nederlands Tegelmuseum, het Kijk- en Luistermuseum en Museum Oud Lunteren. Daarnaast zijn er nog drie musea van het Ministerie van Defensie, die naar verwachting Ede (deels) gaan verlaten als Defensie op 1 januari 2010 vertrekt uit Ede. Ook is er nog het Museonder in het Park de Hoge Veluwe en Natuurhistorisch Museum Tute Nature. Het Edese gemeentearchief is ook erg actief; net zoals verschillende historische verenigingen en organisaties als Het Gilde en de Jac. Gazenbeekstichting.

Ten vierde kenmerken veel activiteiten en verenigingen in de gemeente Ede zich door een levensbeschouwelijke achtergrond. Ongeveer de helft van de inwoners identificeert zich nadrukkelijk met de protestants-christelijke levensbeschouwing. Veel amateurkunstverenigingen hebben een christelijke achtergrond. Als vijfde kenmerk kunnen we zeggen dat in Ede een sterk en rijk veld van organisaties en verenigingen op het gebied van amateurkunst bestaat.

Deze kenmerken vormen en vormden de leidraad waarop we de beleidskeuzes hebben gemaakt voor het cultuurbeleid. In dit beleid zoals verwoord in de geldende *Nota Continu Cultuur 2006-2009* is gekozen voor zes accenten binnen het cultuurbeleid:²

1. De kracht van het buitengebied
2. De erfgoedkernen
3. De musea
4. Een stedelijk centrum
5. De amateur-kunstenaars
6. Cultuureducatie

We lichten deze accenten kort toe:

De kracht van het buitengebied

Het buitengebied heeft grote (natuur)historische, landschappelijke en archeologische waarde(n). We streven ernaar deze waarden met ons cultuurbeleid te versterken. Ook willen we de relatie tussen het Kröller Müller Museum en de gemeente verstevigen. Daarnaast willen we het activiteiten aanbod in de dorpen vergroten. We leggen daartoe met nadruk het initiatief bij de dorpen zelf. De gemeente zal deze initiatieven waar mogelijk ondersteunen. Voor kinderen maken we een uitzondering. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om voor kinderen een activiteiten aanbod te ontwikkelen in het buitengebied.

Concreet zijn drie activiteiten benoemd in de cultuurnota. Ten eerste de realisatie van een bezoekerscentrum in het gebied Goudsberg (bij Lunteren). Hier wordt een bezoekerscentrum gerealiseerd met een focus op de archeologie en natuurhistorie van het gebied. Op dit moment wordt deze ontwikkeling voorbereid door onze partner Geldersch Landschap. Daarnaast bouwen we de relatie met het Kröller Müller Museum uit met een aantal kleinere activiteiten zoals arrangementen, gezamenlijke marketing en projecten (zoals het project De Kunst van het Wandelen en de uitreiking van de Edese Cultuurprijs 2008 in het museum). Voor kinderen realiseren we eind 2008, begin 2009 drie interactieve culturele wandelroutes in het buitengebied (landgoed Kernhem, Hoekelum, Lunterse Buurtbos). Deze wandelingen zullen

² *Nota Continu Cultuur. Traditie en trend 2006-2009*

natuur en kunst aan elkaar verbinden en gebruik maken van multimediale toepassingen en nieuwe media. Hiervoor heeft de Stichting Wolf opdracht gekregen.

De erfgoedkernen

In Ede hebben we twee erfgoedkernen benoemd: de wijk Bospoort en het gebied Ede-Oost. De Bospoort is een kleine wijk naast het centrum die gekenmerkt wordt door veel erfgoed. We willen deze wijk een extra cultureel accent geven. In de wijk bevinden zich veel culturele initiatieven zoals de internationaal gerenommeerde kunsthandel Simonis en Buunk, kunstenaarscollectief PEK, het winkeltje van de Bospoort en verschillende ateliers en galleries. De gemeente heeft de ambitie om ook een museale functie in het gebied te realiseren. In 2009 wordt een culturele wandelroute gemaakt voor de Bospoort. Ook zijn we bezig met een beeldplan voor kunst in de openbare ruimteprogramma in de wijk. Ede-Oost bestaat uit het voormalige ENKA-fabrieksterrein en de kazerneterreinen die op 1 januari 2010 worden overgedragen aan de gemeente. Op de kazerneterreinen heeft de gemeente de ambitie om een cultureel programma (manifestaties, activiteiten) en een cultureel cluster te realiseren (kunsthof, museale functie, kunstenaars aan het werk). Op het ENKA-terrein heeft De Reehorst BV de ambitie om een grote theaterzaal te realiseren.

De musea

Voor wat betreft de musea kiezen we voor het continueren van bestaand beleid. De vier gesubsidieerde musea kunnen onze steun blijven verwachten. De relatie met het Kröller Müller Museum wordt versterkt. Verder worden mogelijkheden onderzocht om de musea beter te faciliteren. Te denken valt aan ondersteuning bij collectievorming en bij het maken van educatieve producten.

Een stedelijk centrum

Het centrum van Ede is volledig vernieuwd in de periode 1996-2006. Kunst en cultuur kunnen bijdragen aan het vormgeven van dit nieuwe 'hart' van Ede. Concreet zien we een relatie met de wijk Bospoort (routes). We blijven culturele instelling Cultura ondersteunen en zien voor Cultura een belangrijke centrumfunctie weggelegd. We vragen Cultura om het festival Ede uit de Kunst verder door te ontwikkelen.

De amateur-kunstenaars

In Ede kiezen we ervoor om het brede spectrum aan amateurkunstverenigingen op pragmatische wijze te ondersteunen. De subsidieregels zijn vereenvoudigd en geüniformeerd. Verenigingen krijgen financiële ondersteuning van de gemeente met een vast bedrag per organisatie en een bedrag per betalend lid. De voorwaarden zijn eenvoudig. De vereniging moet in Ede gevestigd zijn, minstens een keer per jaar in Ede optreden en aangesloten zijn bij een koepelorganisatie. Op dit moment vindt een haalbaarheidsonderzoek voor een Centrum voor Amateurkunst plaats; dit is een wens vanuit een aantal amateurkunstverenigingen die zich verenigd hebben in een initiatiefgroep.

Cultuureducatie

We hebben gekozen voor een stevig accent op cultuureducatie. We richten ons in het bijzonder op het onderwijs door leraren in het primair onderwijs de kans te geven een cursus cultuureducatie te volgen. Ook is er een loket cultuureducatie opgericht (onderdeel van Cultura). Voor de buitenschoolse cultuureducatie wordt het centrum voor de kunsten, dat onderdeel uitmaakt van Cultura, gesubsidieerd. De afgelopen periode is flink ingezet op het realiseren van een goed erfgoededucatie-aanbod.

Culturele infrastructuur

Naast bovenstaande beleidsaccenten wordt de culturele infrastructuur in Ede natuurlijk bepaald door de culturele voorzieningen die de gemeente rijk is. Voor deze infrastructuur is de multifunctionele voorziening Cultura (bibliotheek met filialen in wijken en het buitengebied, de bibliobus en digitale punten, centrum voor de kunsten, klein podium, loket cultuureducatie, cultuurwijzer, popoefenruimtes en opnamestudio) een van de bepalende factoren. Naast Cultura zijn er nog twee grotere culturele accommodaties namelijk de Reehorst BV (met een middelgrote en kleine theaterzaal) en de megabioscoop Cinemec. Cinemec biedt ook arthouse-programmering. Ook hebben we een Openluchttheater (een rijksmonument) met een kleinschalige podiumprogrammering. Cultureel Café Dante organiseert maandelijks een avond met een gevarieerde lokale culturele programmering. Daarnaast zijn een aantal kleinere organisaties actief op het terrein van de beeldende kunst. De kunstuitleen CBKEde, kunstenaarscollectieven PEK en KEO, De Kijkdoos (exposities), Huize Kernhem (exposities en muziek) en De Kunstenarij. Popmuziek wordt beoefend in Cultura, door Popschool Novae, in jongerencentrum Peptalk en op de open podia. We hebben een actieve lokale omroep die zich bezighoudt met radio, tv en kabelkrant. Er zijn bijna 60 gesubsidieerde traditionele amateurkunstverenigingen in Ede (peiljaar 2008) vooral op het gebied van muziek en zang; ook is in Ede de Koorschool Midden-Gelderland gevestigd. Jaarlijks vindt het festival Ede uit de Kunst plaats. Hiernaast zijn er inmiddels initiatieven tot een filmfestival met muziekprogrammering (Highlands Festival), het Airborne Feelings festival en de ENKA Experience (popmuziek en amateurkunst). In de periode 2008-2011 wordt voor het eerst vanuit Gelders Grote Steden beleid (GSO-3) een kunst in de wijkenprogramma gestart in de wijk Veldhuizen. Dit programma zien we als pilot met een mogelijke uitrol naar andere wijken/dorpen.

Bovenstaande paragraaf geeft een beeld van de Edese beleidsaccenten en de culturele infrastructuur. Ede is een gemeente met een typische structuur en typische kenmerken. Dit maakt dat Ede weliswaar een 100.000+-gemeente is, maar wel op veel terreinen een 'dorpse' uitstraling heeft. Dit 'dorpse' wordt gekoesterd door de Edenaren met name in het buitengebied. De accenten in het cultuurbeleid doen recht aan de identiteit van Ede. Deze identiteit heeft invloed gehad op de culturele infrastructuur. Voor bepaalde grootstedelijke voorzieningen is weinig draagvlak onder de bevolking, te denken valt daarbij aan een poppodium en een filmhuis. Tot op heden is er ook geen grote theaterzaal in Ede.

Cultuurparticipatie in Ede in cijfers

In de vorige paragraaf hebben we het vooral gehad over beleidsaccenten en culturele infrastructuur. In deze paragraaf zoomen we in op de cultuurparticipatie in Ede. In onze cultuurnota staat cultuurparticipatie niet expliciet centraal als beleidsaccent. Met name in de beleidsaccenten amateurkunst en cultuureducatie is het vergroten van de cultuurparticipatie wel heel belangrijk.

Over het algemeen kunnen we zeggen dat de actieve cultuurparticipatie in Ede overeenkomt met de gemiddelde actieve cultuurparticipatie in Nederland. Deze gegevens halen we uit een onderzoek cultuurparticipatie dat in 2006 door de gemeente Ede is gedaan. In 2006 zijn de Edese onderzoeksresultaten vergeleken het meeste recente AVO (Aanvullend Voorzieningen Onderzoek). Eind 2008 wordt het cultuurparticipatieonderzoek herhaald. Hiervan zijn de gegevens echter pas in januari 2009 beschikbaar (ten behoeve van de verantwoording Actieplan Cultuurbereik 2005-2008).

Uit het onderzoek cultuurparticipatie in 2006 blijkt dat 46% van de Edenaren in 2006 een of meer kunstzinnige activiteiten gedaan hebben. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde. Beeldende kunstvormen worden in Ede meer beoefend dan gemiddeld in Nederland; textiele werkvormen blijven daarbij achter. Muziek maken is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde, zang vindt veel meer dan gemiddeld plaats. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de hoeveelheid zangkoren in Ede (31 gesubsidieerde zangkoren in 2008). Ook beoefent de Edenaar vaker actief podiumkunsten dan het landelijk gemiddelde. Audiovisuele disciplines (foto, film, grafisch) blijven achter.³

In 2008 heeft een breed bevolkingsonderzoek plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat 85% van de inwoners de afgelopen twaalf maanden culturele activiteiten hebben bezocht (passieve cultuurparticipatie). Dit is een stijging van 5% ten opzichte van 2005. Bioscoopbezoek is het populairst (70%). Podiumkunsten worden door 45% van de inwoners bezocht (toneel, kleinkunst, cabaret, musical). Ruim 40% van de inwoners bezocht een museum. Uit dit onderzoek blijkt wederom dat bijna de helft van de inwoners in de vrije tijd met kunstzinnige activiteiten (actieve cultuurparticipatie) bezig is.⁴

Uit het bevolkingsonderzoek 2008 blijkt dat 55% vindt dat er voldoende cultureel aanbod in Ede is (in 2005: 48%). 7% vindt dat er veel aanbod is, 24% vindt dat er (te) weinig aanbod is. Een vrij grote groep, 21%, weet het niet.⁵ Van de lokale voorzieningen wordt Cinemec het meest bezocht (60%), gevolgd door Cultura (36%), De Reehorst (19%) en het Kröller Müller Museum (17%). Ruim een vijfde van de inwoners heeft de afgelopen twaalf maanden een bezoek gebracht aan een bibliotheekfiliaal. We kunnen dus stellen dat ondanks het ontbreken van een aantal grootstedelijke voorzieningen in Ede, ruim 60% tevreden tot zeer tevreden is met het aanbod in Ede.⁶ Dit heeft waarschijnlijk ook te maken met de nabijheid van grootstedelijke voorzieningen in Utrecht, Arnhem en in mindere mate Apeldoorn.

In 2007 is een jeugdmonitor gedaan onder Edese jongeren in de leeftijdsgroep 12 t/m 24 jaar. Uit deze monitor blijkt dat de cultuurparticipatie ook onder jongeren is gestegen. 29% bezoekt wel eens een popconcert (23% in 2003), 87% bezoekt de bioscoop (85% in 2003), 35% bezoekt een museum (34% in 2003) en 24% bezoekt de schouwburg (18% in 2003). Jongeren centrum Peptalk, waar regelmatig popmuziekactiviteiten plaatsvinden, wordt ook vaker bezocht, van 9% in 2003 naar 15% in 2007. Jongeren missen vooral goede uitgaansvoorzieningen in Ede.⁷

Als we inzoomen op de drie thema's die centraal staan in het Fonds Cultuurparticipatie, dan kunnen we indicatie geven van de cultuurparticipatie op deze terreinen. Cultuureducatie is een nadrukkelijk beleidsaccent voor Ede. Voor wat betreft cultuureducatie richten we ons in het bijzonder op het onderwijs. In 2008 hebben we een evaluatie gedaan van het loket cultuureducatie. 100% van de scholen in het primair onderwijs biedt cultuureducatie aan in het curriculum.⁸ Dit is bijzonder omdat met name voor de reformatorische scholen cultuureducatie niet iets vanzelfsprekends is.⁹ 75% van de scholen maakt gebruik van het loket cultuureducatie. Op 80% van de scholen heeft een docent de cursus cultuureducatie

³ *Onderzoek cultuurparticipatie 2006*

⁴ *Inwoners aan het woord. Ede 2008, p. 24*

⁵ *Idem*

⁶ *Idem*

⁷ *Jeugdmonitor Ede 2007*

⁸ 100% van de scholen die hebben deelgenomen aan de evaluatie (= enquête).

⁹ *Evaluatie loket cultuureducatie, 2008.*

gevolgd. Deze cursus werd/wordt gegeven door de Christelijke Hogeschool Ede (in het kader van Cultuur en School) en wordt waarschijnlijk binnenkort ICC-gecertificeerd. Voor wat betreft het voortgezet onderwijs zijn twee scholen zeer actief op het gebied van cultuureducatie. Zij bieden een programma aan voor alle leerlingen. Hiermee bereiken ze enkele duizenden leerlingen. De andere twee scholen bieden ook cultuureducatie aan, maar meer op ad hoc-basis.

In 2008 is het loket cultuureducatie geëvalueerd. Uit de evaluatie komen een aantal verbeterpunten naar voren: (1) het voortgezet onderwijs is te weinig betrokken en (2) het loket cultuureducatie moet zich verder ontwikkelen op het gebied van productontwikkeling en de ondersteuning van scholen.¹⁰

ad.1. De afgelopen periode hebben we gesproken met vertegenwoordigers van het voortgezet onderwijs in Ede. Er is veel expertise aanwezig bij de scholen op het gebied van cultuureducatie. Het knelpunt is vooral de budgettaire ruimte. De ruimte ontbreekt om grootschalige kwalitatief hoogstaande activiteiten te organiseren. Hiervoor zien we mogelijkheden binnen het fonds cultuurparticipatie.

ad.2. Het loket cultuureducatie heeft een centrale positie in ons cultuureducatiebeleid. We willen dit loket dan ook versterken in kwalitatieve zin. We zien twee mogelijkheden om het loket te versterken. Ten eerste denken we de kwaliteit van de dienstverlening van het loket cultuureducatie te versterken door het aanstellen van een cultuurmakelaar van hoog niveau die ook aan productontwikkeling doet samen met de lokale culturele en erfgoedinstellingen. De huidige parttime-makelaars zijn sec bemiddelaars tussen vraag en aanbod, terwijl de scholen ook behoefte hebben aan een ondersteuner bij de product- en vraagontwikkeling. Om een cultuurmakelaar aan te stellen zien we mogelijkheden binnen de regeling combinatiefuncties waarvan Ede per 2009 gebruik kan maken. Ten tweede denken we dat deze cultuurmakelaar een budget nodig heeft waarmee, ten behoeve van de basisscholen en samen met andere lokale instellingen, de productontwikkeling een impuls krijgt. Er is al een redelijk groot aanbod van producten, maar het aanbod sluit niet altijd goed aan op de leerdoelen van het onderwijs. Ook zitten er nog hiaten in het aanbod (onder andere media, film, literatuur). Hiervoor zien we mogelijkheden binnen het fonds cultuurparticipatie.

Voor buitenschoolse cultuureducatie bereikt het centrum voor de kunsten in Cultura 2888 mensen in Ede.¹¹ Daarnaast hebben verschillende amateurkunstverenigingen een eigen muziekleiding en zijn er particuliere muziek- en dansscholen. Van het bereik van deze instanties zijn geen cijfers beschikbaar.

Voor wat betreft de amateurkunst hebben de bijna 60 gesubsidieerde amateurkunstverenigingen in 2008 in totaal 3393 leden.¹² Zij bereiken veel mensen met hun uitvoeringen en optredens. In 2007 bezochten 5460 mensen uitvoeringen en optredens van amateurs in Cultura. In Cultura traden in 2007 28 amateurkunstverenigingen op, in De Reehorst 29 (bezoekersaantallen onbekend, waarschijnlijk meer dan in Cultura omdat de zaal meer stoelen bevat). Deze zalen zijn echter niet geschikt voor grootschalige uitvoeringen. Zoals gezegd bereikt het centrum voor de kunsten 2888 mensen die actief participeren. Hier ligt dan ook een relatie met cultuureducatie. Een aantal amateurkunstverenigingen doet ook

¹⁰ *Evaluatie loket cultuureducatie, 2008*

¹¹ Jaarverslag 2007, Cultura

¹² Ledenaantallen van de gesubsidieerde amateurkunstverenigingen in 2008.

cultuureducatieve projecten op scholen; een aantal verenigingen geven ook muziekonderwijs aan jonge leden.

De open podia voor jeugd en jongeren worden goed bezocht. Amateurs in de beeldende kunst hebben in de periode 2005-2008 de kans gekregen om verschillende projecten te doen vanuit het Actieplan Cultuurbereik. Hieraan hebben 48 professionele en amateur beeldende kunstenaars deelgenomen. Het publieksbereik was groot, ter illustratie enkele cijfers:

Activiteit	Bezoekersaantallen
Atelierroute Lunteren 2007	530
Kunst in de Kerk 2007	344
Chagall expositie 2007	2016

De cultuurparticipatie op het gebied van de amateurkunst is groot aannemende dat naast de verenigingen en het centrum voor de kunsten, ook nog in allerlei andere verbanden amateurkunst wordt beoefend.

De amateurkunstverenigingen krijgen reguliere subsidie van de gemeente en de individuele amateurs kunnen terecht bij het (gesubsidieerde) centrum voor de kunsten en bij particulieren. Het is een beleidskeuze geweest om de amateurkunstverenigingen op pragmatische wijze financieel te ondersteunen. De verenigingen hebben veel vrijheid om de middelen naar eigen inzicht in te zetten.

De gemeente Ede, maar ook de Belangenvereniging Amateurkunst Ede (BAK), ziet naast deze financiële ondersteuning, twee andere terreinen waarop de verenigingen ondersteuning behoeven namelijk (1) PR en marketing en (2) facilitering/ondersteuning voor wat betreft optredens en uitvoeringen.

Ad.1. Op dit moment is de BAK in gesprek met Cultura. Er wordt onderzocht in hoeverre Cultura een rol kan spelen in de PR voor de verenigingen. Hiervoor worden twee instrumenten bekeken: de sport- en cultuurpas en de Cultuurwijzer (informatieloket: fysiek en website).

Ad.2. Het andere aandachtspunt is dat de amateurkunstsector al jaren ontevredenheid uit over de mogelijkheden om op te treden in Ede. De zalen in Cultura en Reehorst zijn soms te klein voor grote uitvoeringen en hebben niet altijd ruimte op courante tijden in de programmering. Ondanks het speciale gereduceerde tarief voor de amateurkunst (gesubsidieerd door de gemeente) maken (te) weinig amateurs gebruik van dit aanbod. Andere voorzieningen zijn wel groter, maar facilitair slecht toegerust (kerkgebouwen). Veel verenigingen wijken dan ook uit naar andere gemeenten. Momenteel vindt er een haalbaarheidsonderzoek plaats voor een Centrum voor Amateurkunst. De sector wil een gebouw met oefenruimtes, gezamenlijke ruimtes en een grote flexibel in te delen zaal. Als een dergelijke voorziening in welke vorm dan ook gerealiseerd gaat worden (let wel: de haalbaarheid wordt nog onderzocht), dan duurt dit zeker nog jaren. Om die reden denken we het fonds cultuurparticipatie het beste in te kunnen inzetten om de *faciliteiten* om op te treden te verbeteren met als doel dat meer mensen meedoen en dat er een groter publieksbereik is.

Voor wat betreft volkscultuur, een nieuw accent, zijn weinig statistische gegevens bekend. De erfgoedkernen, de musea en het buitengebied zijn beleidsaccenten voor de gemeente Ede. Hierover zijn wel gegevens bekend. Voor wat betreft (immaterieel) erfgoed weten we dat ruim 40% van de inwoners in 2008 een museum bezocht heeft en dat bijna twee derde van de

inwoners interesse heeft in historische informatie. Inwoners zijn in het bijzonder geïnteresseerd in lokale geschiedenis en de eigen woonomgeving.¹³

In Ede zijn veel activiteiten die onder de noemer volkscultuur worden geschaard. Dit zijn echte ‘volksfeesten’ met een groot zelforganiserend vermogen en een zeer groot publieksbereik (Vlegeldag, Heideweek, Airborne landingen).

Het begrip volkscultuur wordt ook vaak intercultureel geïnterpreteerd. In Ede zijn zeer veel actieve zelforganisaties van bijvoorbeeld Turken, Marokkanen, Afrikaanse vrouwen, Molukkers en Somaliërs. Deze organisaties krijgen subsidie voor het organiseren van activiteiten. Veel van deze activiteiten zijn publiek toegankelijk voor een brede doelgroep. De grootstedelijke problematiek rondom interculturele contacten speelt vooral in twee wijken: Veldhuizen en Oud-Zuid. In Veldhuizen is een kunst in de wijkenprogramma gestart vanuit GSO-middelen¹⁴, in Oud-Zuid wordt kunst in de wijken ad hoc ingevuld met incidentele middelen. Het interculturele aspect speelt zeer nadrukkelijk een rol in de kunst in de wijkenactiviteiten.

Volkscultuur is voor Ede een nieuw beleidsaccent. We zien nadrukkelijk een relatie met het beleidsaccent erfgoed. Om die reden willen we de programmalijn volkscultuur dan ook vanuit dat perspectief invullen.

Schematisch overzicht cijfers

Prestatie	Cijfer	Bron	Peiljaar
Actieve Cultuurparticipatie	46 %	Onderzoek cultuurparticipatie	2006
Passieve cultuurparticipatie	85 %	Inwoners aan het woord	2008
Tevredenheid cultuuraanbod	60 %	Inwoners aan het woord	2008
Aanbod cultuureducatie in primair onderwijs	Op 100 % van de scholen	Evaluatie loket cultuureducatie	2008
Gebruik loket cultuureducatie door scholen in PO	75 %	Evaluatie loket cultuureducatie	2008
Deelname cursus cultuureducatie door scholen in PO	80 %	Verantwoording Christelijke Hogeschool Ede	2007
Actieve deelnemers amateurkunst in centrum voor de kunsten	2888	Verantwoording Cultura	2007
Leden amateurkunstverenigingen	3393	ISA4all	2008
Uitvoeringen amateurkunstverenigingen in Cultura en Reehorst	57	Verantwoording Cultura en Reehorst	2007
Aantal inwoners dat in 2008 een museum heeft bezocht	40 %	Inwoners aan het woord	2008

¹³ *Inwoners aan het woord. Ede 2008.*

¹⁴ Gelders Grote Stedenbeleid, tranche 3, 2008-2011.

Aantal inwoners met interesse in historische gegevens	66 %	Inwoners aan het woord	2008
---	------	------------------------	------

Resultaten Actieplan Cultuurbereik en complementair beleid

In het Actieplan 2005-2008 is nadrukkelijk voor de doelgroep kinderen en jongeren (en hun ouders) gekozen. Cultuureducatie was dan ook een belangrijk thema in het Actieplan. De geformuleerde outputdoelstellingen hadden vooral betrekking op het vergroten van het publieksbereik in Ede. De focus lag daarbij op beleidsterreinen binnen de kunst en cultuur die historisch gezien of minder goed vertegenwoordigd zijn in Ede (podiumkunsten en moderne beeldende kunst) of nog minder goed ontwikkeld waren in vergelijking met andere beleidsterreinen (erfgoed).

De outputdoelstellingen waren:

1. Het podiumbezoek stijgt met 10% tussen 2005 en 2008;
2. Het aanbod cultuureducatie in scholen wordt in 2008 voor 50% door Edese aanbieders verzorgd;
3. Aan het project beroepskunstenaars in de klas doen 30 scholen en 10 kunstenaars mee;
4. Museumbezoek door jongeren en volwassenen tussen de 25 en 40 jaar bedraagt in 2008 40% van de Edese bevolking.

Aan deze outputdoelstellingen zijn concrete activiteiten gekoppeld zoals een project 'versterken podiumkunsten' (outputdoelstelling 1) waarbij allerlei vernieuwende podiumkunstinitiatieven in de gemeente zijn ondersteund. Er is veel geïnvesteerd in het ondersteunen van lokale instellingen die educatieve producten wilden maken (doelstelling 2). Er is een project kunstenaars in de klas opgezet (doelstelling 3). Museumbezoek is aantrekkelijker gemaakt door het investeren in en ondersteunen van publieksactiviteiten en gezamenlijke initiatieven (doelstelling 4).

Op grond van de resultaten van het onderzoek cultuurparticipatie 2006 kunnen we voorsnog concluderen dat outputdoelstelling 1 en 4 gehaald worden. Doelstelling 2 wordt ook gehaald op basis van het overzicht aan aanbod dat wij jaarlijks in brochurevorm ontvangen van het loket. Doelstelling 3 wordt verantwoord aan het eind van het schooljaar. Minder scholen dan verwacht hadden aanvankelijk interesse in dit aanbod. Uitvoeringsorganisatie Centrum voor Beeldende Kunst Ede is met een laatste inspanning bezig om nog zoveel mogelijk scholen te bereiken.

De actieve cultuurparticipatie wordt naast de inspanningen in het kader van het Actieplan Cultuurbereik ook door andere projecten en ontwikkelingen gestimuleerd. Het in 2005 opgerichte loket cultuureducatie is een belangrijke partner voor de scholen in het primair onderwijs. Veel meer Edese culturele- en erfgoedinstellingen dan voorheen zijn actief bezig met het ontwikkelen van educatieve producten. De scholen in het primair onderwijs hebben een cursus cultuureducatie aan de Christelijke Hogeschool Ede kunnen volgen. Inmiddels is er op 80% van de scholen een cultuurcoördinator actief. Binnen niet al te lange termijn zal deze cursus ICC-gecertificeerd zijn.

Sinds 2007 heeft Ede een sport- en cultuurpas. Hieraan is de nationale bibliotheekkaart gekoppeld. Een van de middelbare scholen (een cultuurprofielschool) zal er waarschijnlijk ook de cultuurkaart aan koppelen. Ook wordt het gemeentelijke participatiefonds aan de pas gekoppeld (per 1 januari 2009) waarmee kinderen van 0-18 jaar uit gezinnen met een

minimuminkomen ieder jaar een tegemoetkoming van €100 per kind kunnen krijgen voor sport, cultuur of recreatie.

Het gemeentearchief, de lokale musea (gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd) en historische verenigingen werken nauw samen in het Platform Erfgoededucatie. Een nog aan te stellen museumconsulent zal voor nog meer begeleiding van de musea zorgen. Met het Kröller Müller-museum heeft Ede een bijzonder rijksgesubsidieerd museum binnen haar gemeentegrenzen. Dit museum is regionaal zeer actief op het gebied van cultuureducatie.

Kortom, het Actieplan Cultuurbereik heeft in de periode 2005-2008 vooral de cultuureducatie op school versterkt. Ook de Cultuur en School-gelden hebben daartoe bijgedragen. De podiumkunsten, beeldende kunst en erfgoedsectoren zijn versterkt en meer verankerd geraakt in het Ede. In de Actieplan-periode zijn veel nieuwe kleinschalige initiatieven van de grond gekomen die het activiteitenaanbod in Ede hebben vergroot. Ter illustratie in 2008 zijn 22 subsidieaanvragen ingediend voor het project versterken podiumkunsten (in 2005 waren dat er maar 5). Het aanbod aan activiteiten is sinds de start van het Actieplan duidelijk gevarieerder.

Als we nu een relatie proberen te leggen tussen de resultaten van het Actieplan naar de drie programmaliijnen van het Fonds Cultuurparticipatie, dan zien we een aantal logische verbanden. Cultuureducatie blijft een belangrijk speerpunt. De amateur-kunstenaars zijn in de periode 2005-2008 vooral bediend op de terreinen beeldende kunst en podiumkunst. De komende vier jaar moeten we het accent verleggen. Volkscultuur is nieuw, maar sluit goed aan bij de doelstellingen die we in de periode 2005-2008 hebben geformuleerd voor erfgoed.

Kansen en bedreigingen

Kansen

In ons cultuurbeleid is duidelijk gekozen voor beleidsaccenten die passen bij het typische karakter van Ede. Op deze accenten wordt zwaar ingezet. Aanvullend daarop is in de Actieplanperiode 2005-2008 hard gewerkt om de beleidsterreinen die minder goed ontwikkeld waren te versterken. Deze terreinen, podiumkunsten, moderne beeldende kunst en erfgoed, hebben een inhaalslag gemaakt.

Nu, eind 2008, kunnen we stellen dat we in Ede een goede basis hebben voor het cultuurbeleid. Er is een degelijke culturele infrastructuur die past bij de identiteit van de gemeente Ede. Vanuit deze identiteit en de kenmerken die daarbij horen is gekozen voor een zestal beleidsaccenten. De basis voor een bloeiend cultureel leven ligt er. In onze cultuurnota is cultuurparticipatie geen beleidsaccent, maar we zien wel aanknopingspunten in de gekozen beleidsaccenten.

Deze basis biedt veel aanknopingspunten om de cultuurparticipatie te versterken aan de hand van gekozen programmaliijnen. Cultuureducatie en amateurkunst zijn al accenten in ons cultuurbeleid. Volkscultuur past op organische wijze bij een aantal gekozen beleidsaccenten.

Voor cultuureducatie en amateurkunst betekent dit dus dat het fonds cultuurparticipatie moet worden ingezet voor een versterking en doorontwikkeling van de al ingezette lijnen. Voor volkscultuur, als nieuw accent, moeten beleidskeuzes worden gemaakt. Wij zien een nadrukkelijke link met de beleidsaccenten erfgoedkernen, musea en buitengebied. We willen met de inzet van de programmaliijnen bereiken dat de cultuurparticipatie in Ede groter wordt.

Kortom, de huidige stand van zaken in Ede qua infrastructuur en beleid, biedt veel aanknopingspunten voor het fonds cultuurparticipatie en voor de inzet op de drie programmalijnen.

Bedreigingen

Cultuurparticipatie 'an sich' is geen beleidsaccent in onze cultuurnota. Uit de gekozen beleidsaccenten blijkt wel het belang dat we hechten aan een grote(re) cultuurdeelname. Om die reden hebben we met nadruk geïnvesteerd in cultuureducatie en amateurkunst. Dus ondanks het feit dat cultuurparticipatie geen beleidsdoelstelling is, zijn er toch voldoende aanknopingspunten met ons beleid te vinden. Dit is wel een punt van aandacht voor de nieuwe cultuurnota die we in 2009 gaan opstellen, voor 2010 en verder.

Er gebeurt steeds meer in Ede. Steeds meer inwoners en instellingen komen met nieuwe initiatieven. Dit is een mooie kans om het aanbod en de participatie bottom-up te vergroten. Het risico van versnippering is echter wel aanwezig. Ook is er budgettaire maar beperkt ruimte voor nieuwe initiatieven. Om het risico van versnippering tegen te gaan, kiezen we ervoor om in de aanvraag Fonds Cultuurparticipatie een beperkt aantal projecten / activiteiten binnen de programmalijnen te ondersteunen. Als er nieuwe initiatieven ontstaan zullen we ze toetsen aan de relevantie voor ons beleid en voor de programmalijnen. Nieuwe initiatieven worden waar mogelijk verbonden aan bestaande initiatieven. Initiatieven die complementair zijn aan bestaande initiatieven, zullen we zo veel mogelijk ondersteunen. Andersoortige initiatieven laten we over aan de particuliere sector.

Voor cultuurparticipatie blijft een deel van de inwoners (gekenmerkt door een conservatieve christelijke levensbeschouwing) moeilijk bereikbaar. Om deze reden kiezen we in ons cultuurbeleid nadrukkelijk voor cultuureducatie op school, voor erfgoed (als laagdrempelige sector) en voor de amateurkunst die in Ede ook onder deze doelgroepen een groot bereik heeft. Dit sluit goed aan bij de speerpunten van het fonds cultuurparticipatie.

Conclusie sterkte-zwakte analyse (puntsgewijs)

- Het cultuurbeleid en de culturele infrastructuur in Ede sluiten aan bij de identiteit van de gemeente en haar inwoners
- De actieve cultuurparticipatie in Ede is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde
- De passieve cultuurparticipatie in Ede ligt op 85%
- Cultuureducatie is een beleidsaccent in de gemeente Ede. Er is veel in geïnvesteerd de afgelopen periode. We denken de doelstelling van meer cultuurparticipatie te ondersteunen door in het fonds cultuurparticipatie in te zetten op (1) cultuureducatie in het voortgezet onderwijs en (2) in de kwalitatieve versterking van het loket cultuureducatie.
- Amateurkunst is een beleidsaccent in de gemeente Ede. We denken de doelstelling van meer cultuurparticipatie te ondersteunen door in het fonds cultuurparticipatie in te zetten op het faciliteren en ondersteunen van de mogelijkheden om op te treden van amateur-kunstenaars. Hiermee denken we ook het publieksbereik te vergroten.
- Volkscultuur is een nieuw beleidsaccent voor de gemeente Ede. We leggen een nadrukkelijke relatie met erfgoed.
- Het Actieplan Cultuurbereik heeft voornamelijk resultaten bereikt op het gebied van (1) cultuureducatie en (2) een vergroten van het publieksbereik.
- Als belangrijke kans zien we dat ons cultuurbeleid goed aansluit op de drie programmalijnen in het Fonds Cultuurparticipatie

- Als bedreigingen zien we (1) dat cultuurparticipatie geen expliciete doelstelling is van ons cultuurbeleid, (2) versnippering van het aanbod in Ede en (3) de bereikbaarheid van bepaalde doelgroepen.

B. Visie

Formulering van de visie: omschrijf, gelet op de sterkte/zwakte analyse, de wijze waarop uw gemeente of provincie de cultuurparticipatie wil bevorderen en daarmee bij wil dragen aan het realiseren van de landelijke doelstellingen (meer mensen doen mee en betere faciliteiten). Motiveer op basis van de sterkte/zwakte analyse uw ambities en prioriteiten en waarom en de mate waarin wordt gekozen voor de inzet op de afzonderlijke programmalijnen en thema's. Geef daarbij aan hoe deze provinciale of gemeentelijke doelstellingen bijdragen aan het bereiken van de centrale landelijke doelstellingen van het beleidskader programmafonds cultuurparticipatie 2009-2012.

Visie algemeen

Als we de sterkte-zwakte analyse en de resultaten uit het Actieplan bekijken, kunnen we stellen dat het over het algemeen redelijk goed gesteld is met de cultuurparticipatie in Ede. Zo'n 85% van de inwoners bezoekt culturele activiteiten en voorzieningen.¹⁵ Het aantal inwoners dat actief deelneemt aan cultuur komt overeen met het landelijk gemiddelde en dit is bijzonder omdat een deel van de Edese inwoners vanwege religieuze levensovertuiging geen of vrijwel geen culturele activiteiten ontplooit.¹⁶

De culturele infrastructuur in Ede is anders dan in steden van vergelijkbare grootte. In Ede is (nog) geen grote theaterzaal. Er is weinig draagvlak voor voorzieningen als een filmhuis en een poppodium. Hetzelfde geldt soms voor moderne beeldende kunst. De bestaande voorzieningen kunnen voorzien in een groot deel van de behoefte en veel grootstedelijke voorzieningen (musicaltheater, grote theaterzalen, poppodia, filmhuizen, musea voor moderne kunst) zijn in de regio te vinden (Utrecht, Arnhem, Apeldoorn). Ruim 60% van de inwoners is tevreden met de culturele voorzieningen.¹⁷ Het Actieplan Cultuurbereik is ingezet om het publieksbereik te vergroten en om 'zwakkere' beleidsterreinen zoals podiumkunsten, moderne beeldende kunst en erfgoed te versterken.

De drie programmalijnen van het Fonds Cultuurparticipatie sluiten goed aan bij de beleidsaccenten in onze cultuurnota. Ondanks dat het geen accent is in ons cultuurbeleid, vindt de gemeente Ede cultuurparticipatie belangrijk. De doelstelling van het fonds cultuurparticipatie '*actieve cultuurparticipatie voor iedereen*' kunnen we van harte onderschrijven. Ons streven is om de cultuurparticipatie nog verder te vergroten aan de hand van de drie gekozen programmalijnen. Deze programmalijnen sluiten goed aan bij ons cultuurbeleid. Hieronder verwoorden we onze visie per programmalijn, waarbij we steeds een relatie leggen met ons eigen cultuurbeleid.

Visie cultuureducatie

Voor de periode 2009-2012 denken we de centrale doelstelling van het fonds cultuurparticipatie: '*actieve cultuurparticipatie voor iedereen*' het beste te bereiken door zwaar in te blijven zetten op cultuureducatie op school. Hiermee willen we bereiken dat er een

¹⁵ *Inwoners aan het woord. Ede 2008, p. 24*

¹⁶ *Onderzoek cultuurparticipatie 2006*

¹⁷ *Inwoners aan het woord. Ede 2008, p. 24*

goede basis ligt voor de culturele loopbaan van de burger. Iedereen die in Ede op school zit moet actief in aanraking komen met cultuur-, erfgoed- en media-educatie. Deze basis zorgt ervoor dat meer mensen op de lange termijn meedoen en op latere leeftijd een actieve cultuurdeelnemer worden bij een vereniging of bijvoorbeeld bij Cultura.

Uit de vorige paragraaf bleek al dat uit de evaluatie van het loket cultuureducatie twee verbeterpunten kwamen voor cultuureducatie op school. Ten eerste heeft cultuureducatie in het voortgezet onderwijs de afgelopen jaren te weinig aandacht gekregen en ten tweede zou het loket meer ondersteuning moeten bieden voor scholen en meer aan productontwikkeling moeten doen. We kiezen ervoor om het fonds cultuurparticipatie in te zetten om te werken aan deze verbeterpunten. Na overleg met het voortgezet onderwijs lijkt een financiële impuls voor productontwikkeling de juiste keuze. Met deze financiële impuls kunnen we realiseren dat er jaarlijks een aantal projecten gerealiseerd worden waardoor leerlingen in het voortgezet onderwijs actief in aanraking komen met kunst en cultuur. Het loket willen we versterken op twee manieren: (1) Een extra cultuurmakelaar, aangesteld vanuit de regeling combinatiefuncties, kan de ondersteuning aan scholen vergroten. (2) Vanuit het fonds cultuurparticipatie willen we deze cultuurmakelaar een budget voor productontwikkeling geven. Dit budget is bedoeld om de hiaten in het aanbod weg te nemen en om het aanbod beter te laten aansluiten op de leerdoelen van het onderwijs. Met het budget hopen we jaarlijks vier nieuwe kwalitatief hoogstaande producten te realiseren.

Met het bevorderen van de actieve cultuurparticipatie op school bereiken we dat (vrijwel) alle kinderen en jongeren in de leeftijdsgroepen 4 t/m 18 jaar actief in aanraking komen met cultuur-, erfgoed- en media-educatie. Vooral de projecten voor het voortgezet onderwijs, zullen deels toegankelijk zijn voor publiek en daarmee op laagdrempelige wijze het publieksbereik vergroten.

Visie amateurkunst

De amateurkunst is in Ede bij uitstek de sector die op laagdrempelige wijze veel publiek bereikt. De amateurkunst is dan ook benoemd als beleidsaccent in ons cultuurbeleid. Veel mensen in Ede *nemen actief deel* aan amateurkunst, hetzij bij een vereniging, hetzij bij het centrum voor de kunsten, bij particuliere aanbieders of zelfstandig in informele circuits.

De amateurkunst in Ede wordt op pragmatische wijze financieel ondersteund. Als we het amateurkunstbeleid in Ede bekijken zien we twee verbeterpunten: (1) PR en marketing en (2) het faciliteren en ondersteunen van participatie (mogelijkheden om op te treden). Zoals gezegd denken we de ondersteuning op het gebied van PR en marketing via andere wegen te kunnen verbeteren. Voor het fonds cultuurparticipatie kiezen we ervoor om in te zetten op verbeterpunt 2. We hebben vier concrete projecten geformuleerd waarvan wij denken dat de cultuurparticipatie wordt vergroot en de facilitering en ondersteuning wordt verbeterd:

(1) Het festival *Ede uit de Kunst* bestaat al enige tijd. De focus is in het verleden professionele podiumkunsten geweest (onder andere straattheater). De ambitie is om het festival om te bouwen tot een festival voor de amateurkunst. Het festival is bedoeld om de lokale amateur-kunstenaars (in verenigingsverband of andere vormen van amateurkunst) een podium te geven met ruimte in het programma voor jong talent. De cultuurparticipatie wordt bevorderd omdat dit evenement veel publiek bereikt (7000 bezoekers in 2007). Veel amateurs krijgen de gelegenheid om actief deel te nemen, het festival faciliteert dit. Het budget wordt ingezet om het festival te organiseren (organisatiekosten, bouwen podia, licht, geluid,

techniek, pr, marketing, productiekosten). Het festival is gratis toegankelijk, meerdaags en op verschillende plekken in de gemeente.

(2) Het *Openluchttheater* is een bijzondere plek in Ede. Het theater is een rijksmonument en heeft de harten van de Edenaren gestolen. In het theater vindt allerlei soorten programmering plaats (ook commercieel). Als gemeente willen we een plekje voor de amateurkunst in Ede in het Openluchttheater garanderen door het beschikbaar stellen van budget specifiek voor deze doelgroep. Hiermee willen we de amateurkunst een paar keer per jaar een podium geven in het Openluchttheater. Hiermee versterken we het activiteitenaanbod in de stad en vergroten we het publieksbereik voor cultuur. Het Openluchttheater is een relatief nieuw podium voor de gemeente Ede. We willen de cultuurparticipatie vergroten door de programmering van dit podium te versterken.

(3) In het Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 zijn we begonnen met *open podia* voor de jeugd op verschillende plekken in de stad. Deze open podia zijn zeer succesvol en vervullen onder jongeren een echte behoefte. Het gebrek aan een live-circuit en poppodium in de gemeente, wordt opgevuld met de open podia. We willen dit project continueren en daarbij nieuwe nadruk leggen op talentscouting en ontwikkeling. Vooral in het buitengebied vullen de open podia het activiteitenaanbod aan op laagdrempelige wijze. Met dit project vergroten we de cultuurparticipatie voor een doelgroep die relatief gezien minder participeert dan andere bevolkingsgroepen.

(4) In de periode 2005-2008 was er een 'subsidiepot' voor vernieuwende podiumactiviteiten vanuit het APCB. Na een 'slow start' is dit een groot succes geworden, in 2008 was halverwege het jaar het budget al op vanwege de vele, leuke en interessante, aanvragen. Onder andere om subsidieafhankelijkheid te voorkomen, hebben we besloten te stoppen met deze subsidiepot, wel is het een goed middel gebleken om initiatieven uit de stad los te weken. Om deze reden willen we jaarlijks een klein budget beschikbaar stellen voor 1 of 2 projecten die de *actieve participatie van bijzondere doelgroepen* vergroten. We stellen voor om in 2009 te beginnen met mensen met een verstandelijke handicap en in 2010 senioren centraal te stellen. Voor 2011 en 2012 worden op een later moment doelgroepen benoemd. Voorwaarde is dat de activiteiten openbaar toegankelijk moeten zijn. We kiezen voor de doelgroep mensen met een verstandelijke handicap omdat ons in 2008 verschillende initiatieven hebben bereikt door en voor deze doelgroep; te denken valt aan Theatergroep Momo en het koor Anders Samen. Blijkbaar is er een behoefte. We kiezen voor senioren omdat uit het cultuurparticipatieonderzoek 2006 is gebleken dat er onder deze doelgroep behoefte is aan extra activiteiten. We willen met dit project de cultuurparticipatie onder bijzondere doelgroepen vergroten.

Deze activiteiten op het gebied van de amateurkunst vergroten de cultuurparticipatie en verbeteren de facilitering en ondersteuning van de sector. De projecten open podia en bijzondere doelgroepen bevorderen de cultuurparticipatie onder doelgroepen die moeilijker bereikbaar zijn. Dit sluit goed aan bij onze ambities zoals geformuleerd in onze cultuurnota.

Visie volkscultuur

Volkscultuur is een nieuw beleidsaccent. Wel is volkscultuur iets dat in Ede sterk vertegenwoordigd is. Erfgoed en dus ook immaterieel erfgoed is alom aanwezig en worden erg gewaardeerd. Er zijn verschillende actieve historische verenigingen. Organisaties zoals het Gilde en de Jac. Gazenbeekstichting houden zich specifiek met immaterieel erfgoed bezig.

Ook het gemeentearchief en de lokale musea zijn erg actief. In Ede zijn veel initiatieven vanuit de volkscultuur zeer succesvol (zoals de Heideweek, Airborne, Vlegeldag). We kiezen er nadrukkelijk voor om deze initiatieven organisch te laten ontwikkelen met weinig tot geen overheidsbemoeienis. Het zelforganiserend vermogen is groot en de participatie is enorm.

Erfgoed en immaterieel erfgoed zijn belangrijke beleidsaccenten in ons cultuurbeleid. Dit komt tot uiting in de accenten erfgoedkernen, musea en buitengebied. We kiezen er dan ook voor om het fonds cultuurparticipatie te verbinden aan deze beleidsaccenten. We kiezen er dus, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, voor om volkscultuur niet in te zetten voor projecten rondom het thema interculturele ontmoetingen. Dit thema komt naar onze mening voldoende aan bod in ons kunst in de wijken-programma en in de activiteiten van de zelforganisaties.

We denken dat het thema volkscultuur goed aansluit bij een concreet project dat op dit moment vorm krijgt. Op dit moment is de Edese canon in voorbereiding. Voor de jaren 2010-2012 willen we aan deze canon een publieksprogramma koppelen, gefinancierd vanuit het fonds. Dit programma aan activiteiten, waarbij de nadruk ligt op immaterieel erfgoed, moet actieve participatie op het gebied van erfgoed en volkscultuur bevorderen voor alle Edenaren. Met deze middelen *ondersteunen* we de erfgoedsector in Ede. Dit sluit ook aan bij het gegeven dat twee derde van de inwoners interesse heeft in historische informatie.¹⁸ Met concrete activiteiten willen de actieve participatie vergroten.

Conclusie

De gemeente Ede verbindt zich nadrukkelijk aan de doelstelling om de cultuurparticipatie te vergroten. De drie programmaliijnen sluiten goed aan bij ons cultuurbeleid. Voor cultuureducatie zetten we in op doorontwikkeling en versterking en blijven we, conform ons beleid, inzetten op de jeugd/jongeren op school. De participatie in de amateurkunst willen we versterken door in te zetten op facilitering en ondersteuning. Volkscultuur verbinden we nadrukkelijk met ons beleidsaccent erfgoed.

Met deze beleidskeuzes willen we bereiken dat zoveel mogelijk mensen actief deelnemen aan kunst en cultuur, te beginnen op school. Ook hopen we te bereiken dat meer mensen actief gaan deelnemen aan amateurkunst en dat deze sector beter gefaciliteerd wordt. Met volkscultuur willen we (immaterieel) erfgoed versterken en meer mensen actief laten participeren.

¹⁸ *Inwoners aan het woord*, 2008.

C. Programmalijnen

1. Programmalijn	<u>Cultuureducatie</u>
2. Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none">1. Alle leerlingen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs komen actief in aanraking met kunst, cultuur, media en/of erfgoed.¹⁹2. Het aanbod van cultuureducatieve producten voor het primair onderwijs in Ede wordt uitgebreid.
3. Doelgroepen	Leerlingen in het primair onderwijs in Ede (ook speciaal onderwijs). Leerlingen in het voortgezet onderwijs in Ede.
4. Resultaten	PO: Jaarlijks worden minstens 4 nieuwe cultuur- of erfgoededucatieve producten gerealiseerd. ²⁰ VO: Jaarlijks worden minstens 2 projecten gerealiseerd waarbij middelbare scholieren actief in aanraking komen met kunst en cultuur.
5. Thema	<i>Diversiteit</i> Door deze activiteiten wordt het aanbod aan cultuur- en erfgoededucatie uitgebreid en daarmee gevarieerder voor alle kinderen en jongeren in Ede. <i>Verankering</i> In de periode 2005-2008 is veel geïnvesteerd in cultuureducatie. Deze nieuwe impuls is nodig om ervoor te zorgen dat het loket en het aanbod van het loket kan doorontwikkelen (verbreding en kwaliteitsslag). Dit komt de leerlingen en de scholen ten goede. <i>Vernieuwing</i> Het ontwikkelbudget komt de ontwikkeling van nieuwe activiteiten ten goede.
6. Monitoring en evaluatie	In 2010 en 2012 voert het loket cultuureducatie een evaluatie uit onder de scholen in het PO. Productontwikkeling wordt gedaan n.a.v. de vraag van de scholen; het loket is verantwoordelijk voor het verkrijgen van inzicht in de vraag. De gemeente voert jaarlijks voortgangsgesprekken met de cultuurcoördinatoren van de scholen in het VO (we

¹⁹ Scholen moeten daarbij de vrijheid houden om vanuit hun eigen identiteit keuzes uit het aanbod te maken. Dat kan betekenen dat sommige scholen er vanwege levensbeschouwelijke overwegingen niet voor kiezen om bijvoorbeeld beeldende kunst of podiumkunsten aan te bieden aan hun leerlingen.

²⁰ De nieuwe producten moeten de hiaten in het aanbod opvullen en moeten aansluiten bij de leerdoelen in het onderwijs. Dit onderwerp is nog onderwerp van bespreking in de subsidieonderhandelingen met stichting Cultura.

streven ernaar dat alle vier de scholen voor het voortgezet onderwijs deelnemen).

1. Programmalijn

Amateurkunst

2. Doelstellingen

1. Meer mensen doen actief mee met amateurkunst.
2. Betere faciliteiten voor de sector amateurkunst.

3. Doelgroepen

Amateur-kunstenaars
Jeugd/jongeren
Bijzondere doelgroepen

4. Resultaten

Het jaarlijks realiseren van amateurkunsthifestival Ede uit de Kunst. De bekendheid van het festival stijgt met 10%. Het bezoek aan het festival stijgt met 10%.²¹

Het realiseren van een amateurkunstprogrammering in het Openluchttheater.²²

Het organiseren van open podia in Ede. Minstens 2 open podia per jaar vinden plaats in het buitengebied. De bekendheid van de open podia stijgt in de periode 2009-2012 met 15%.²³

Het organiseren van 1 of 2 projecten voor bijzondere doelgroepen per jaar.²⁴

5. Thema

Diversiteit

We willen het brede spectrum aan amateurkunst een podium bieden in de gemeente Ede. Zoveel mogelijke mensen moeten kunnen meedoen. Dit komt de diversiteit van het publiek en het activiteitsaanbod ten goede. De activiteiten spreken een breed spectrum van de bevolking aan met als speciale doelgroepen de jongeren (open podia) en de 'bijzondere' doelgroepen.

Verankering

De amateurkunst in Ede is sterk verankerd in de samenleving. Met bovenstaande projecten willen we de amateurkunst in Ede beter faciliteren en ondersteunen.

Vernieuwing

²¹ In de cultuurparticipatieonderzoeken die we vanaf 2006 tweejaarlijks houden wordt bekendheid en het bezoeken van het festival bevestigd. Hierover zijn dus gegevens beschikbaar.

²² In de subsidieonderhandelingen met de programmeringscommissie moeten afspraken gemaakt worden over het aantal voorstellingen dat jaarlijks vanuit dit budget wordt geprogrammeerd. De gemeente zet in op 6 voorstellingen per jaar.

²³ Het cultuurparticipatieonderzoek 2008 dient als nulmeting.

²⁴ Ede uit de Kunst, de open podia en het project bijzondere doelgroepen zijn nog onderwerp van bespreking in de subsidieonderhandelingen met Cultura.

We willen bijzondere doelgroepen stimuleren om zichzelf op culturele wijze te presenteren in Ede. Dit is bevorderlijk voor de actieve deelname van de doelgroepen en voor het publieksbereik.

6. Monitoring en evaluatie

In 2010 en 2012 wordt een cultuurparticipatieonderzoek gehouden. Het (nog niet uitgevoerde) onderzoek in 2008 geldt als nulmeting.

1. Programmalijn

Volkscultuur

2. Beleidsdoelstelling

1. Het bevorderen van de interesse van de Edenaar in de eigen geschiedenis en cultuur.
2. Het bevorderen van actieve participatie aan activiteiten rondom de eigen geschiedenis en cultuur.

3. Doelgroepen

De inwoners van Ede

4. Resultaten

Het organiseren van een publieksprogrammering rondom de Edese canon in de jaren 2010-2012. Minstens twee activiteiten per jaar. 2009 wordt gebruikt als ontwikkeljaar. De activiteiten kunnen worden uitgevoerd met/door lokale erfgoedpartners.
In 2012 kent 20% van de Edese inwoners de Edese canon.

5. Thema

Diversiteit

Dit activiteitenprogramma vergroot het activiteitenaanbod van Ede. Het activiteitenprogramma moet een breed spectrum van de bevolking aanspreken en bereiken.

Verankering

De Edese canon is voor veel mensen nog onbekend en wellicht wat abstract. Door middel van een publieksprogrammering eromheen willen we de canon bekend maken en verankeren in de Edese samenleving.

Vernieuwing

De Edese canon en de programmering eromheen zijn een nieuw onderdeel van ons erfgoedbeleid.

6. Monitoring en evaluatie

In 2010 en 2012 wordt een cultuurparticipatieonderzoek gehouden. In 2010 wordt voor de eerste maal de bekendheid van de Edese canon getoetst

D. Meerjarenbegroting

	2009	2010	2011	2012
1. Cultuureducatie				
Cultuureducatie in het PO	30	30	30	30
Cultuureducatie in het VO	30	30	30	30
2. Amateurkunst				
<i>Ede uit de Kunst</i>	50	50	50	50
Programmering OLT	15	15	15	15
<i>Open podia</i>	15	15	15	15
<i>Bijzondere doelgroepen</i>	10	10	10	10
3. Volkscultuur				
<i>Projecten Edese canon</i>	-	20	20	20
4. Organisatie				
Cultuur- en erfgoed Participatieonderzoek	-	10	-	10
Jaarlijkse publicatie + platform	5	5	5	5
	155	185	175	185
Totaal = €700.000				
Fonds Cultuurparticipatie	€339.700			
<i>Matchingsmiddelen gemeente</i>	€360.300			